

ugyanis 30.000 forint van engedélyezve s a munkákat vezető tiszt az nyilatkozott, hogy még ebből is fenmarad, vagyis okszerű gazdálkodás folytán megtakarítható lesz 5000 forint. Hiába! A kiadás sok, a munka és munkások száma nagy; nem ok nélkül tették előttem akkora összegre a költségeket. Errare humanum est!

Különbem magam is kételkedem abban, ha ily csekély pénzzel akkora poptant munka véghez vihető volna. Csak egy futó pillantást vessünk az egészre s kitűnik, hogy a ráfordított költség aránytalanul csekély. Megnéztem a sáncot, melyet ásnak; igaz, hogy még nem hosszú, de annyira mély és széles, hogy csak egy ölnyi is abból tetemes munkaerővel állíthatnak elő. Dolgozik 600 polgári napszám, 30, olasz, 100 katoná. Csak mindeniknek 1 frtra tegyük fel napi díját, már ez is meghaladja naponta a 700 ft kiadást. Számítsuk még hozzá az ezen felül felmerülő költségeket az eszközökre, kisajátításokra stb. kiadott összegeket: aligha fogják beérni annyival, a mennyi előlegesen tervezve van.

Különbem a munkalótól folynak meglehetősen sietséggel. Szegény népünknek valóságos áldás és szerencse volt, hogy most, midőn a mezei munka még nem állott be, kenyérkeresethez juthatott. Nehéz és keserű kenyérkereset ez, annyi tény, de mégis jó szívvel mennek napszámra. Egy olyan „vivendi modus“ ez, melyet a maga értéke szerint tudnak ők becsülni. Igaz, hogy itt-ott némi panaszokat is lehet hallani, hogy „bárcsak maradtak volna folyóvált a tiszték felügyelete alatt s bár fizetné a munkásokat ma is az állam, nem pedig egyes vállalkozók stb. stb.“, de azért mégis minden rendben van: szombatonként rendszeren fizetik őket s a szegény embernek ez megbecsülhetetlen jótétemény.

Különösen szép látványt nyújtanak az esténként meggyújtott tüzek, melyek körül a munkások csoportja festői tarkaságban heverész. Köröskörül homály borít mindent; az erdők komor sötéttségét egyetlen csillagsugár s ijjesztő némaságát semmi hang meg nem zavarja. Mikor aztán az erdőkből kiérünk: előttünk áll a számtalan lobogó fényű párszortiz, megvilágítva a munkások életerős, „gömbölyű arcait“. . . . S ha a munkások zaja is elhangzott s kiki gondolatokba merülve belemélyed a sziporkázó lángok szeszélyes zarátnokaiba: akkor egyszerre valami csudálatos szépségű melodia belezúdul a táj ünneplésébe csendjébe s kellemes, olvadó zengésével álomba ringatja a természet fiát, az egyszerű munkást is. . . . A dal Olaszhon örökké viruló kék ege alatt született s elhörtök magukkal az olasz munkások hozzánk is a vadregényes, zordonabb tájakra, Erdély bércseire is. . . . Lám! még a munkának is megvan a maga költsélete. . . .

A közelebbi pár nap alatt tartott erős esőzés kissé megakasztotta ugyan a munkalátokat, hanem a mióta az idő ismét kiderült, kettőzöttet szorgalommal látnak ismét dolgozni. A sáncok s különféle ásatások ismét folyamatban vannak. Csak a famunkalátok nincsenek még helyre téve, dacára annak, hogy naponta 60 ács farag folytonosan. — Roppant nagy helyet takarítottak ki a fáktól és kövektől. Némely helyeken maga a természet emelt hatalmas pyramisokat kövekből, más helyekre pedig mesterségesen próbálják meg s hordják össze azokat a kőhalmazokat, melyek háboru esetén nagy szolgálatot tesznek a hadseregnek.

Ha Andrassy minden határszélit egy megerősítve visz a kongresszus elé, semmi kétség, hogy az orosz annál csak pusztá photographiájára is meg fog retálni.

— r — l.

A kongresszus programja.

Miután a kongresszus a keleti kérdést gyökeresen most még meg nem oldhatja, a kongresszusnak egyelőre a következő ajánlatok kerestek elő:

M u s z k a o r s z á g katonai sikereit az Örményországban kért területi nagyobbodást kapja. B u l g á r i a csak a Dunától a Balkán északi részeig fog terjedni és a szultán fenhatósága alatti souverain államot fog képezni. Bulgária a Balkántól délre Törökországgal marad és megkapja a szükséges reformokat.

S z e r b i a, R o m á n i a és M o n t e n e g r o teljesen elkülöníttetik Törökországtól és függetleníttetik. Szerbia területi nagyobbodásának kérdése nem fontos, mivel a terjedelmesség Muszkaország által ugyanis el van hagyatva és Ausztriához kíván közeledni. Montenegró miatt azt hiszik, nem fog hajótörést szenvedni a kongresszus.

T ö r ö k o r s z á g megmarad jelen állapotában, de arról van szó, hogy léte biztosíttassék. — A kongresszus visszatér a konstantinápolyi tanácskozásokra.

Gondolják, hogy a szultán mindent meg fog ígérni, a mit a kongresszus követelni fog, — de arról van szó, hogy ez ígéretek teljesíttessék és a kongresszus a teljesítésről fog gondoskodni.

Ellenőrző bizottságok fogják ellenőrizni a reformok keresztülvitelét. A kisázsiai területeken az ellenőrző bizottság elnöke Anglia lenne, a Balkán felszegt nyugati részén Ausztria-Magyarország, és Muszkaország végre az úgynevezett „Uj-Bulgáriában“.

Orosz lapok véleményei az összeülő kongresszusról.

A „Russkij Mir“ a német császár ellen elkövetett merényletet kárhóztatva, a többi között így ír: Ugy látszik, hogy valakinek szükségés épen a mostani pillanatban ezen agg és nagy uralkodó halála, ki hazánkat őszinte szövetségében egyesítette és magas polcra emelte nemzetét. Kapcsolatban ezen merénylettel önkényt jó emlékeztetbe az Ali Suavi által a szultán „tulságos engedékenysége“ folytán ismeretlen tényezőkhöz kalauzálása alatt eszközölt konstantinápolyi kísérlet. A vándorló angol-török harctí Mithad basa szükségésnek találta megtagadni, visszautasítani minden egyetemlegeséget volt pártfogoltja tetteivel. Idővel kiderül, hol rejlik tulajdonképen a különféle Hődeleket és Nobilingokat mozgósító hozó titkos rugó; de nincs semmi valószínűségés abban, hogy ezen rugó ágai az újabb török érdekek titkos körébe terjednek. — Ily rossz előjelek mellett nehéz valami jót várni az összeülő kongresszusról, a melyről most oly önbizalommal beszélnek Londonban és Bécsben. Berlin városát a Vilmos császár ellen elkövetett merénylet miatt nem tartja alkalmas helynek a kongresszusra. „Európa komolyan készül oda menni, dacára az ottani rossz előjeleknak. A német nemzet mostani hangulata nyomasztó a Németország egyesítője és uralkodója élete ellen megfoghatatlan merénylet benyomása alatt s székérvására kell most mindenféle harcias és békés szemlélt diplomátáknak összegyülni közvetlen eszmecsere végett holmi keleti bonyodalmakra vonatkozólag, melyekkel most legkevésbé foglalkoznak a német nép és német kormányférfiak. A kongresszus csak igazító hatást tehet a már ugyanis felháborodott németion közvéleményre. Ugyaníly hatást tehet az „általános meglepés“ a kongresszus alkalmából a melyhez az „Agence generale russe“ is csatlakozott. Berlin most nem törődik az idegen diplomáciával, nem a tivol kelet sorsával, az orosz-angol viszályal; mindez ugyanis idegen ügy a német birodalomra nézve, most pedig ezen ügyek alkalmatlanok neki és terhesek. A kongresszus Berlinnek nem jön kapóra, noha ezen város elkeseredett hangulata talán időszere a kongresszusi orosz ellenfelek érdekeire vonatkozólag.

A német császár elleni merénylethez.

Berlinből írják: Szerdán éjjel fogták el az az első személyt, ki ellen azon alapos gyanu van, hogy tudomással bírt a merénylet tervéről s hogy indirecte részt vett abban. Csütörtökön több büntetés nyomára jött a rendőrség, a kiknek elfogatása azóta megtörtént. Négy egyetemi hallgatót is elfogták. — A vizsgálat magától érthetőleg a legnagyobb titokban folyik, úgy hogy egyes részletek nehezen szivároghatnak ki a nyilvánosságára. Az elfogott Junker nevű egyénről azt írják, hogy Junker, ki állítólag érintkezett Nobilinggal, úgy nyilatkozott volna, hogy nem is ismeri Nobilinget. Nem is bír valószínűséggel, hogy Nobiling ezen embert, ki nem egyéb egy nagyozó schwadronneur-nél — beavatta volna terveibe. Gucsenből azt írják, hogy Nobiling egy fivére kevés évvel ezelőtt a 49. számú pomeraniai gyalogezredben mint hadnagy szolgált, de kényszerítve volt onnan bucsut venni. Gucsenből erre nyomtalanul eltűnt; mint később kiderült, Törökországba ment a török hadseregbe lépett s a legutóbbi orosz-török háboru alkalmával a harcra ént esett el.

Berlinben mult csütörtökön a királyi palotával szemben levő katonasereg legénységét megkésztették s éles töltéssel látták el őket. Ezen intézkedés összeköttetésbe lehet hozni azzal, hogy több rendőr olyféle nyilatkozatokat hallott, hogy „fel kell gyujtani a palotát“.

A „N. A. Ztg.“ egyik száma írja, hogy magas helyről arról értesült, hogy az angol rendőrség Londonban már a merénylet előtti napon tudta, hogy másnap Berlinben valami történni fog. — A londoni jelentés úgy hangzott, hogy az ottani socialdemokraták nagy igazgottságban vannak, a rendőrök csak azt nem tudták kikutatni, hogy mit akarnak.

Ugyancsak a „N. A. Ztg.“ szerint junius 5-én Bécsből magántávirat érkezett a Posthoz következő tartalommal:

Andrassy gróf tegnap azt beszélte a delegáció néhány tagjának, hogy jelentést kapott, mely szerint az angol rendőrség egy nappal a merénylet előtt értesítette az angol kormányt, hogy a socialisták közt nagy a forrongás, valami fontos esemény van készülöben.

Végre még arról értesít a „N. A. Ztg.“ hogy Párisban vasárnap reggel utólag el kellett kobozni a „Père Ducense“ ép akkor megjelent első számát. Vezércikkében oly pontok fordultak elő, melyeket pár órával később a berlini merénylet véresen igazolt. E pontok egyike így hangzik:

„Mint köztársaságiak, könyörtelen gyűlölettel gyűlöljük, tekintet nélkül helyre és időre a királyiságot, legyen az mérsékelt vagy féktelen, hamisítlan vagy álcázott. . . . Csak egy jogos háboru létezik: az elismert jog lázadása a diadalmas erőszak ellen. Minden uralkodó fölött el van már törve a pálcá!“

A „N. A. Ztg.“ azt következteti, hogy mindezek a berlini merénylettel benső kapcsolatban állanak, de információinak hitelességét csökkentheti

az a körülmény, hogy a londoni rendőrségre vonatkozó értesülését az angol lapok teljesen alaptalannak állítják.

Berlin, jun. 8. A berlini katonai helyőrség legénységé s tisztjei közül a pünkössti ünnepekre egy se bocsátottat szabadságra Nobiling ige sokat szenved. A szövetség tanács ma a birodalmi gyűlés feloszlásának kérdésével foglalkozik.

Berlin, jun. 8. A socialdemokrata munkásképzőegylet fejeit: Milset és Kirnert ifogták. A nevezetteknek a napokban házmotozás is tartatott. Az elfogott egyetemi hallgatók egynek kivételével újra szabadon bocsátattak.

Berlin, jun. 8. Dr. Wolrus szerint Nobiling életben s ép elmével megtartható lesz s így ki fog lehetni őt hallgatni. Noha már most is Nobiling minden kérdésre válaszol, a vizsgáló bíró mégis vonakodik folytatni a kihallgatást, mivel az orvosok attól tartanak, hogy a netáni felindulás Nobiling állapotát rosszabbra fordíthatná. A kihallgatás folytatása tehát a jövő hétre halasztatott.

Berlin, jun. 8. A trónörökös Dr. Lewint Nobiling szülőihez küldé részvétének kifejezésére. A tisztikar, a melynél Nobiling fiverei alkalmazva vannak, kérelmezte, hogy ne mozdítsák el őket.

Berlin, jun. 8. Ma tartott törvényszéki tárgyalás nyolc felségserzési vétséggel vádolt felett, ezek közt hét 1-től 6 évig terjedő fogságra ítéltetett, egy vádlottra nézve a tárgyalás elnapotatott.

Videki élet

Kézdí-Vásárhely, 1878. június 10.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ámbár mostanában csakis a háboru, diplomácia, császár elleni merényletek stb. vannak napi rendben, mégis kérem, adjon becses lapjának valamely zugában egy kis helyet békés irányu néhány soromnak.

Sztupa ur szántársulatóról akarok néhány kiemelő szót mondani, a mit é társulat minden egyes tagja igazán megérdemel akár mint a művészet helyesen fellépett terjesztő, akár mint a társadalomban oly állást foglaló egyének, kiknek szerény magaviseletök s működésük terén kifejtett buzgalom által az eddigiekélt eltérően a legkedvezőbb benyomást teszik közönségünknek.

Különösen feltűnő é társulat működésében a kerekdedség, egyöntetűség és a csin, mely minden előadásban nyilvánul, továbbá a dekorálás, mely általában kifogás nélküli, dicséretet érdemel. Mely is tesz a közönség mindent, hogy színészi kedvét megnyerje, számba se véve a már huszas idők át tartó esőt, hárt, tömegesen jelenik meg s a vilamos is zsufoft ház, de szép számu közönség viharos tapsai s éljenzései közt folynak az előadások.

Hogy kik a legtehetségesebbek é társulatnál bajos még ez ideig meghatározni, mivel a tagok a különböző szerepekörökben mint a pályatér versenyzői, egymást mulják fölül; legfőkébb a szakavatott rendezésre mondhatunk annyit, hogy az semmi kívánni valót nem hagy hátra.

Hir szerint Sztupa ur innen távozva, Sepsiszentgyörgyön szándékozott bérletet nyitni, de később tudomásra jutott, hogy az ottani színkör építése — ámbár ő, a mint mondják, segédkezett ígért az építkezés körül — elmaradt; ennél fogva ha itt bevégezte előadásait, Maros-Vásárhelyre fogja társulatát vinni. — l.

(Hogy városunkban a színkör építését illetőleg kétségessedik, kissé sajtáságosan hangzik, de igazat kell adnunk t. levelezőnknek. Ha meggondoljuk, hogy a város eddigi színi helyiségét „diszterem“ átalakítván, egyszersmindenkora kizárta onnan a színészetet; ha meggondoljuk, hogy a Benkő kert valót eső fekvésénél fogva csak igen kedvező időben s így is tetemes átalakítások mellett lehetne alkalmas színi előadásokra: nem csodálkozunk a Sztupa ur társulata habozásán s magunk is azt ajánljuk, hogy csak menjen jóra való tagjaival oda, hol „érdemeknek kedvezőbb az ég!“ Nekünk be kell ezuttal örnünk azzal a gyenge vigasztalással, hogy t a l a n „jövöben“ városunk előjárósága maga is pártfogása alá fogja venni a mindenkélt elhagyott mostoha gyermekét — a színművészetet. Szerk.)

Bölon, 1878. június 6.

Folyó hó 1-én és 2-án tartattak meg unitárius felekezeti iskolánkban a kövizsgálatok. A szép számmal megjelent közönség élő tanubizonyosága annak, hogy a tanító urak vizsgájának meghallgatására fordított idő nem pazarlás.

Első sorban vizsgázott Tamási István tanító ur az I. IV. osztályos tanulókkal. Tekintve a szorgalmi idő rövidségét, mely a roncsoló toroklob miatt csak jelen év január 1-én vehette kezdetét: elég szorgalommal és odaadással előhaladásából ki-tűnt; csak a nyelvtant nem dolgoztatta úgy, a miként azt a IV. osztály tananyaga megkívánja.

Folyó hó 2-án vizsgát tartott kántortanító Albert Lőrinc, aki a II. és III. osztályos tanulókat tanította jelen iskolai évben; itt is a tanév rövidsége gátolag hatott a tanulók szellemi előhaladására, a mi különösen a nyelvtannál volt észreve-